

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0 međunarodna.

Ivan LENARD

Osnovna škola Ladimirevci
Đuke Maričića-Munje 21
Ladimirevci
HR – 31 550 Valpovo
ivan.lenard@skole.hr

UDK 050(02.053.2)(497.543 Osijek):37

DOI: <https://doi.org/10.29162/ANAFORA.v5i2.3>**Pregledni članak**
Review Article

Primljeno 28. lipnja 2018.

*Received: 7 June 2018***Dragana BOŽIĆ LENARD**

Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Kneza Trpimira 2B
HR – 31 000 Osijek
dragana.bozic@ferit.hr

Prihvaćeno 7. studenoga 2018.

Accepted: 7 November 2018

ANALIZA ODGOJNIH VRIJEDNOSTI U ČASOPISU ZA DJECU I MLADEŽ MILODARKE

Sažetak

Analizom sadržaja prvoga osječčkog časopisa za djecu i mladež *Milodarke*, cilj je ovoga rada bio identificirati, kategorizirati i opisati odgojne vrijednosti promicane u časopisu. Časopis za djecu i mladež *Milodarke – list za hrvatsku mladež sa slikama* počeo je izlaziti u jesen 1913. godine, a prestaje u proljeće 1914. godine. Časopis je tiskan u pet brojeva, a pokrenut je kako bi djeca i mladež s područja grada Osijeka i tadašnjeg prostora Slavonije imala primjereno odgojno i obrazovno štivo. U radu prevladava povijesna analiza sadržaja s udjelom kvantitativne analize. Kvantitativnom analizom utvrđen je opseg zastupljenosti elemenata dječje književnosti unutar časopisa i opseg utvrđenih odgojnih vrijednosti, a sadržajnom su analizom identificirane i opisane prepoznate odgojne vrijednosti unutar interpretiranih tekstova časopisa. Analizom smo utvrdili da su od dječjih književnih elemenata najviše zastupljene pjesme, zatim slijede pripovijesti i na kraju pouke. Sadržajnom smo analizom utvrdili da se najviše promoviraju odgojne vrijednosti iz kategorije obilježja osobnosti poput pravednosti, poštivanja odraslih, požrtvornosti, mudrosti, ponosa, odanosti, snalažljivosti i poštenja. Zatim slijede odgojne vrijednosti iz kategorije univerzalnih vrijednosti,

obiteljskih vrijednosti i religijskih vrijednosti. U analiziranim tekstovima časopisa za djecu i mladež *Milodarke* pronalaze se odgojne vrijednosti koje nam pokazuju da se se latentnim poučavanjem mogla stjecati sustavna znanja te razvijati osobnost djece i mladeži na prostorima tadašnjeg Osijeka i Slavonije.

Ključne riječi: analiza sadržaja, elementi književnosti, odgoj i obrazovanje, promicanje pismenosti, učitelji

1. Uvod

Vrijednosti su sastavni dio života čovjeka i njegove interakcije s drugim ljudima, a prisutne su od djetinjstva do starosti i prožete su svakodnevnim djelovanjima ljudi u različitim razdobljima i područjima života. Transferom vrijednosti čuva se i održava društvo kao cjelina, a generacijski se prenose sa starijih na mlade naraštaje. Odgoj je važno sredstvo u promicanju i očuvanju temeljnih ljudskih vrijednosti. Upravo odgojem i obrazovanjem određujemo kakvo društvo i pojedinca želimo, a učitelji i odgajatelji osobe su zadužene za promicanje vrijednosti i izgradnju vrijednosno orijentiranoga pojedinca. Rano usvajanje vrijednosti u životu djece vrlo je važno za njihovo odrastanje, stjecanje identiteta te održavanje civilizacijskih i društvenih nasljeđa.

Procesom odgajanja i obrazovanja pojedinac prvi puta upoznaje i prihvaća ljudska vrijednosna mjerila i pomoću njih izgrađuje svoj identitet. Stoga, važno je koristiti se primjerenim odgojnim sredstvima i metodama pomoću kojih se djeci na prikriven način mogu opisati vrijednosti, a kojima će djeci biti lakše i jednostavnije usvojiti ih i implementirati u svoj život. Pojmom se odgoja u suvremenome hrvatskom pedagogijskom nazivlju označava proces formiranja čovjekove individualne i socijalne osobnosti, razvoj moralnih osobina i karaktera, dok pojam obrazovanje označava razvoj spoznajne djelatnosti, odnosno usvajanja znanja, izgradnje sposobnosti te općih i posebnih kompetencija djeteta i učenika (Previšić 2007).

U odgojnom i obrazovnom razvoju djece i mladeži upravo časopisima za djecu i mladež pripada značajna uloga. Njihova uloga pronalazi se u tome da zabave i zainteresiraju djecu za čitanje, a sadržajno su obogaćeni odgojnim i obrazovnim postupcima. Svojim sadržajima prilagođeni su namijenjenoj populaciji pa tako časopisi za djecu i mladež odgojnim sredstvima poput pripovijetki, priča, bajki, basni i pjesama na zabavan i didaktičan način posredno i neposredno

odgajaju djecu i mlade. Časopisi na taj način implicitnim porukama prenose društveno prihvatljive vrijednosti i norme.

Ovaj rad za svoju namjenu ima prikazati odgojnu ulogu časopisa za djecu i mladež *Milodarke* u povijesnom razdoblju od 1913. do 1914. godine na način da se sadržajnom analizom nastoje identificirati i prikazati odgojna sredstva i odgojne vrijednosti usmjerene prema djeci i mladeži u duhu promatranoga vremena. Časopis *Milodarke* za svoj je cilj imao poticati razvoj pismenosti i čitanja u djece i mladeži s područja Slavonije, no unutar sadržaja utkane su i onovremene nacionalne, društvene i kulturne vrijednosti. Znanstveni doprinos istraživanja prvenstveno se ogleda u rekonstruiranju vrijednosti promoviranih u odgojne i obrazovane svrhe prema djeci i mladeži na povijesnim prostorima grada Osijeka i širega područja tadašnje Slavonije.

2. Razumijevanje pojma vrijednosti

Objašnjavanje pojma vrijednosti kao svojevrsnoga društvenog fenomena upućuje na postojanje različitih pristupa u njegovome proučavanju, što stvara određene poteškoće u jasnome određenju samoga pojma (Ferić 2009). Kao pojam, vrijednost potječe iz područja ekonomije gdje terminološki označava određivanje cijene usluga, roba, razmjena, rada i slično (Hoblaj 2007). Zaslugom brojnih filozofa i sociologa, tijekom 20. stoljeća pojam vrijednosti ulazi u opću upotrebu. Sam pojam ima jedno od najbogatijih i najsloženijih značenja koja je teško odrediti. Samo reći da neka stvarnost ima vrijednost istodobno znači posredno priznati da ostvaruje neko dobro, dok razmišljati o vrijednostima podrazumijeva misliti o onome što je dobro na individualnoj i društvenoj razini (Hoblaj 2007).

Vrijednosti su rezultat djelovanja individualnih i socijalnih čimbenika, odnosno one predstavljaju kognitivni izraz individualnih potreba u socijalno prihvatljivim terminima, što je posljedica internalizacije društvenih zahtjeva. One predstavljaju skup općih uvjerenja o tome što je dobro ili loše, o tome što je ispravno i poželjno, a formiraju se internalizacijom pojedinca. U svome dinamičkom shvaćanju, predstavljaju organizaciju čovjekovih potreba, želja i ciljeva među kojima se uspostavlja određeni prioritetni odnos te se postavlja hijerarhijska značajnost (Mlinarević, Buljubašić-Kuzmanović, Sablić 2007).

Vrijednosti su ljudske tvorevine i kao takve nisu apsolutne u smislu vječnosti i nepromjenjivosti, to jest one su ljudska pojava i postoje u ljudskome svijetu,

životu i društvenim odnosima (Vukasović 1977). One predstavljaju skup općih uvjerenja, mišljenja i stavova o tome što je ispravno, dobro ili poželjno, a oblikuju se procesom socijalizacije (Mlinarević 2014: 125).

Rakić i Vukušić (2010) objašnjavaju da nema univerzalno prihvaćene definicije pojma vrijednosti, ali naglašavaju postojanje dviju pretpostavki koje ih objašnjavaju. Prema jednoj pretpostavci, vrijednosti se grupiraju u različite kategorije kao što su moralne, obrazovne, estetske, socijalne, političke, religijske, intelektualne, kulturne, ekonomske, dok prema drugoj pretpostavci, na sve se vrijednosti gleda kao na moralne vrijednosti. Odnos moralnosti i vrijednosti tako je blisko povezan da ih je nemoguće odvojiti, stoga, prema određenim teoretičarima, sve se vrijednosti smatraju podvrstama moralnosti koja je pak temeljna vrijednost (Rakić, Vukušić 2010).

Proučavanjem teorija vrijednosti bavi se filozofska disciplina aksiologija koja „ispituje opće karakteristike svih oblika vrijednosti: ekonomskih, običajnih, moralnih, pravnih, političkih, religioznih, umjetničkih i drugih te njihove uzajamne odnose, uvjete nastanka, forme i sadržaje stvaranja vrijednosti, uvjete važenja i promjene sadržaja vrijednosti, kao i procjenu samih vrijednosti“ (Životić 1986: 23). S njezina stajališta, vrijednost je termin kojim se u svakodnevnome govoru označava ono što je dobro, istinito, lijepo, pravedno i napredno, drugim riječima opće ime za sadržaje morala, umjetnosti, prava, običaja, politike i drugih formi društvene svijesti (Životić 1986). Proučavanjem vrijednosti bave se istraživači iz različitih područja znanosti: psiholozi, sociolozi, antropolozi, filozofi, politolozi, pedagozi pa i ekonomisti – koji promatraju vrijednosti unutar konteksta vlastita znanstvenog područja djelovanja (Ferić 2009).

Često se vrijednosti u teorijskim previranjima terminološki izjednačavaju sa srodnim pojmovima „stav“ i „norma“. Bitno je istaknuti da su takva izjednačavanja potpuno pojmovno i terminološki neispravna. Vrijednosti su u pojmovnome raščlanjivanju apstraktniji pojam, čvršće utkani u svijest osobe i teže ih je otkriti u čovjekovu svakodnevnome ponašanju (Mlinarević 2014). Stav je sklonost da se pozitivno ili negativno reagira prema određenim ljudima, stvarima, idejama ili situacijama. Treći su pojam norme, a one se objašnjavaju kao skup pisanih pravila i propisa kojih se treba pridržavati u društvu i međusobnim odnosima (Zvonarević 1981).

Neophodno je navesti i distinkciju između vrijednosti i vrijednosnih orijentacija. Dok su vrijednosti poželjne i cijenjene ideje i ciljevi, vrijednosne orijen-

tacije predstavljaju opća načela ponašanja, djelovanja i življenja i usko su povezana s određenim ciljevima čijem se ostvarenju teži. Prema navedenoj razlici, vrijednosti bi bile poštenje, dostojanstvo i sloboda, dok bi vrijednosne orijentacije predstavljale liberalizam, tradicionalizam, konzervatizam, individualizam i slično (Piršl, Vican 2004: 92).

Svjetski poznati psiholog koji se bavio fenomenom vrijednosti, Milton Rokeach, određuje vrijednosti „kao trajna vjerovanja da su određeni načini ponašanja ili krajnja stanja postojanja, osobno ili društveno poželjniji od oprečnih ili suprotnih načina stanja ili ponašanja“ (Ferić 2009: 13). Rokeach je vrijednosti podijelio u dvije skupine - terminalne i instrumentalne. Terminalne se vrijednosti odnose na poželjna ili idealna krajnja stanja ponašanja, a instrumentalne vrijednosti na poželjne načine ponašanja (Ferić 2009, Mlinarević 2014).

Postoje razna polazišta i pogledi na teorije vrijednosti koje su najčešće ovisne o znanstvenome području s kojega se promatraju. Ipak, prevladava zajedničko razmišljanje da su vrijednosti, ideje i odnosi pojedincima, skupinama i društvima poželjni, a identifikacija ljudi s vrijednostima osigurava integraciju i održavanje društva (Mrnjauš 2008: 8-9).

2.1. Odgojne vrijednosti

S aspekta pedagogije, vrijednosti se ogledaju kao dobra potrebna za život i duhovni razvoj, ciljevi prema kojima se krećemo, ideali kojima težimo, krajnje svrhe ljudskih nastojanja, a mogu biti materijalne i duhovne (Vukasović 1974, 1994, 1996). Vrijednostima se u odgojnim znanostima pristupa znatno drugačije negoli u drugim znanostima, a istraživanja su najčešće u skladu s prevladavajućim vrijednosnim orijentacijama u svrhu objašnjavanja pojma vrijednosti uvjetima društvenoga života (Munjiza, Lukaš, Peko 2007).

Odgoj u svojoj temeljnoj biti aspirira ostvarenju vrijednosti i pokušava aplicirati vrijednosti u ljudskome životu. Ne samo da nema života bez vrijednosti, nego je i sam život vrijednost, a odgoj ga obogaćuje i usavršava novim vrijednostima (Bezić 1990). Odgoj je, dakle, i vrijednosna kategorija u kojoj se, osim obrazovnih dobara, upijaju i odgojne vrijednosti (Vukasović 2007: 500). Kao namjerni, vrijednosnom svrhom osmišljeni i usmjereni proces, u kojemu se biološki dan pojedinac razvija u pedagoški i moralno zadanu osobnost, odgajanje je, u samoj svojoj biti namjene, vrijednosno usmjerivanje, obogaćivanje, izgrađivanje i oplemenjivanje čovjeka (Vukasović 2008: 37).

Vrijednosti su važne i nezaobilazne u odgoju jer nam služe u određivanju odgojnoga ideala, glavnih ciljeva, svrhe i zadaće odgajanja (Vukasović 2007). U odnosu na druge vrijednosti, odgojne imaju dvostruku funkciju kao cilj, ali i kao sredstvo odgoja jer usvajanje vrijednosti svrha je odgoja, ali istovremeno i sredstvo. Čitav odgoj vodi prema njima i vodi se pomoću njih (Munjiza i ostali 2007: 209).

Kada razmatramo odgojne vrijednosti, onda je neizbježno govoriti o vrijednostima koje se pokušavaju implementirati procesom odgoja i obrazovanja djece i mladeži. Iako djeca svoje prve životne navike i vrijednosti stječu u svojim obiteljima, neupitno je reći da škola uz obitelj ima najveću odgovornost i obvezu u promicanju vrijednosti jer upravo većinu svoga djetinjstva djeca provedu u školama.

U kontekstu odgoja i obrazovanja nerijetko se ističe važnost moralnih vrijednosti utemeljenih na prosudbi dobrog i lošega, ispravnoga i neispravnoga, poželjnoga i nepoželjnoga ponašanja prema drugima, sebi samome te prema ljudskome stvaralaštvu i prirodi u određenome društvenome i kulturnome okruženju, a na kraju „rezultira htijenjem, djelovanjem, odnosom, stavovima, vrednovanjem, kriterijima razlikovanja dobra i zla, vrijednosnim definicijama, prosudbama, uputama i zahtjevima što treba činiti, a što ne” (Skledar 1998, prema Vican 2006: 11).

Odgoj za vrijednosti zahtijeva donošenje operativnih definicija ciljeva odgoja i obrazovanja. Ciljevi i zadaće odgoja i obrazovanja nisu unošenje odgojno-obrazovnih sadržaja u smislu govorenja o vrijednostima, nego odgoj i obrazovanje za određene vrijednosti poput odgoja i obrazovanja za demokraciju, odgovornost, interkulturno razumijevanje i drugo (Vican 2006: 15).

Kada govorimo o klasifikaciji i određivanju vrijednosti, treba istaknuti da ne postoji strogo određena univerzalna klasifikacija, ali u skupu „univerzalnih vrijednosti“ naglašava se važnost vrijednosti poput ljubavi, istinitosti, poštenja, slobode, jedinstva, tolerancije, odgovornosti i poštovanja života (Mlinarević 2014). Herceg (2013: 72) naglašava da u suvremenome društvu postoje neke vrijednosti koje su općenito prihvaćene poput slobode, ljubavi, pravednosti, istine, mira, ljudskog dostojanstva, obitelji, djece, religije, posla, dobrih stambenih uvjeta, hrane, odjeće, zdravlja i čistoga okoliša. Poznati pedagog Ekchart Liebau kao moderne pedagoške vrijednosti izdvaja autonomiju i solidarnost, slobodu i odgovornost, prava i obveze, pravednost, toleranciju i težnju za srećom, a kao klasične vrijednosti izdvaja mudrost, pravednost, hrabrost, umjerenost, vjeru, ljubav, nadu, dok je odgoj za dobro uvijek najviša moguća vrijednost (Mrnjaus 2008).

3. Časopis za djecu i mladež *Milodarke*

U području razvoja dječje književnosti i pisanja djela za djecu ističu se hrvatski učitelji i pedagozi. Početkom razvoja hrvatske dječje književnosti smatra se 1864. godina i tiskanje prvoga dječjeg časopisa za djecu *Bosiljak* pod uredništvom učitelja i pedagoga Ivana Filipovića (Crnković 1978; Crnković, Težak 2002). Pokretači prvotnih časopisa za djecu i mladež bili su učitelji koji su se, osim radom u školi, bavili i promicanjem važnosti obrazovanja i razvojem nakladništva, odnosno pisanjem i tiskanjem knjiga u Hrvata. U razdoblju druge polovice 19. stoljeća ukupno izlazi 9 časopisa za djecu i mladež koji su većinom tiskani na prostoru grada Zagreba te nisu imali velikoga odjeka u svim krajevima Hrvatske. Na tim će se temeljima do kraja 1944. godine ukupno tiskati 52 časopisa za djecu i mladež (Batinić 2004). Nisu svi časopisi imali jednaku uspješnost u svome izlaženju, tako da su neki izlazili vrlo kratko, a neki više od nekoliko desetljeća. Na krilima uspješnih hrvatskih časopisa za djecu i mladež, početkom 20. stoljeća (*Smilje*, *Bršljan*, *Pobratim*) osmišljen je i pokrenut časopis *Milodarke* čija je namjena bila da i djeca s prostora tadašnje Slavonije i grada Osijeka dobiju svoj časopis po uzoru na druge gradove i regije.

Časopis za djecu i mladež *Milodarke* – list za hrvatsku mladež sa slikama iz tiska izlazi u jesen 1913. godine, a prestaje u proljeće 1914. godine. Glavni je urednik i pokretač časopisa učitelj Rudolfo Franjin Magjer (1884. – 1954.) – poznati hrvatski književnik i pedagog. Rođen je u Zemunu, a u Osijeku je živio od najranije mladosti gdje je završio studij za učitelja. Tijekom života, radio je kao učitelj u gradu Valpovu, a zatim u Osijeku. Od 1909. godine vodio je „Klub hrvatskih književnika u Osijeku“ čiji je cilj bio promicanje značaja i vrijednosti hrvatske knjige i jezika. Smatra se pokretačem i urednikom poznatoga osječkog časopisa *Jeka od Osijeka*. Razdobljem njegova najvećeg stvaralačkog potencijala u području književnosti smatra se razdoblje od 1905. do 1934. godine, a povijesno se smatra važnim promicateljem hrvatske i slavonske književnosti i kulture.¹

Nakladnik časopisa *Milodarke* bilo je dobrotvorno društvo „Milodar“ iz Osijeka koje je skrbrilo za siromašnu djecu. Prema nazivu dobrotvornoga društva, časopis dobiva i svoje ime, a unutar se časopisa pozivalo i na pomaganje društvu novčanim prilozima. Prvo i jedino godište osmišljeno je u 10 brojeva, no tiska-

¹ Preuzeto s mrežne stranice http://magjer.gskos.hr/?page_id=18.

no je samo 5 brojeva. Iako je urednik Magjer na kraju prvoga godišta najavljivao tiskanje drugoga godišta, to se nije ostvarilo.

Cilj je bio podariti časopis dostupan i primjeren djeci i mladeži s područja tadašnje Slavonije. Međutim, sam časopis nije imao dovoljno dobro razrađenu koncepciju sadržaja, što je u razdoblju izlaženja drugih časopisa za djecu i mladež (*Smilje, Anđeo čuvar, Mali dobrotvor*) smanjilo broj zainteresiranih pretplatnika i dovelo do prestanka tiskanja (Pašagić 2003).

Časopis za djecu i mladež *Milodarke* svojim je sadržajem težio zabaviti, oplemeniti i poučiti, ali najvažnije su mu osobine i zadaća bile odgojno i obrazovno utjecanje na djecu i mlade. Stoga, časopis *Milodarke* sadržajno nam donosi velik broj odgojnih i obrazovnih ideja i vrijednosti koje su usmjerene primarno prema djeci i mladima.

4. Metodologija istraživanja

Cilj je ovoga rada, povijesnom analizom sadržaja, istražiti i identificirati odgojne vrijednosti promovirane u časopisu za djecu i mladež *Milodarke* u razdoblju od 1913. do 1914. godine. Iz postavljenoga cilja rada proizlazi zadaća kojom se sadržajnom analizom teži deskripciji odgojne uloge časopisa *Milodarke* rekonstruirajući vrijednosti sadržane u odgojnim porukama usmjerenim prema djeci i mladeži. U skladu s ciljem, postavljeni su sljedeći zadaci istraživanja:

- sadržajnom analizom utvrditi pojavnost i učestalost dječjih književnih elemenata unutar časopisa;
- analizom prepoznati promovirane odgojne vrijednosti unutar sadržaja časopisa usmjerenih djeci i mladeži.

Rad je zasnovan na kvalitativno-hermeneutičkome znanstvenom pristupu prvenstveno usmjerenom na povijesni diskurs analize sadržaja pedagoške literature, u ovome slučaju časopisa za djecu i mladež *Milodarke*. Metoda koja se koristi u ovome radu analiza je sadržaja. Ona za svoj zadatak postavlja sustavan kvantitativni i kvalitativni opis sadržaja u pisanim dokumentima. Kvantitativnom analizom težiti će se utvrditi opseg zastupljenosti odgojnih sredstava u analiziranim brojevima časopisa. Pod odgojnim sredstvima ovdje smatramo vrste dječje književnosti poput pripovijetki, bajki, basni, priča i pjesama. Kvalitativnom analizom nastojimo istražiti i prikazati odgojne ideje i vrijednosti

zastupljene i prezentirane u dostupnim brojevima časopisa. Postupak analize sadržaja primarne izvorne pedagoške literature obuhvaća časopis za djecu i mladež *Milodarke* u razdoblju od 1913. do 1914. godine. Za jedinicu analize korišten je pojedini tekst unutar brojeva časopisa, a kodiranje je teksta izvršeno prema postavljenim istraživačkim zadacima.

Za potrebe kvalitativne i kvantitativne analize odgojnih vrijednosti koristili smo se konstruiranim protokolom koji je sadržavao devet klasificiranih kategorija vrijednosti. Kategorije su² *univerzalne vrijednosti*, *nacionalne vrijednosti*, *obiteljske vrijednosti*, *religijske vrijednosti*, *demokratske vrijednosti*, *obilježja osobnosti*, *estetske i kulturne vrijednosti*, *ekološke vrijednosti* i *nerazvrstane vrijednosti*.

Za potrebe istraživanja sadržajno se analizira jedno godišće časopisa koje sadržava pet brojeva na 109 stranica teksta.

Smatramo potrebnim obrazložiti način citiranja i parafraziranja korištenih isječaka i dijelova tekstova pronađenih unutar istraživanih brojeva časopisa koje smatramo relevantnima za potvrđivanje donesenih zaključaka tijekom istraživačkoga procesa. Budući da je riječ o jednome časopisu, nije potrebno navoditi ime časopisa, nego pri korištenju dijelova teksta navodimo ime teksta, broj časopisa te broj stranice. Primjer: (Majčina oporuka, 1, 3).

5. Rezultati i rasprava

Koristeći se metodom sadržajne analize teksta, analizirali smo svih pet brojeva jedinoga godišta osječkoga časopisa *Milodarke*. Analizom smo utvrdili da su se u časopisu koristile tri vrste tekstova, odnosno pjesme, pripovijesti i pouke, čija je zastupljenost u časopisu gotovo identična. Naime, prebrojali smo 24 pjesme, 23 pripovijesti i 21 pouku, a popis se analiziranih tekstova nalazi u Tablici 1.

² Redoslijed navedenih kategorija ne određuje njihovu važnost u odnosu na druge. Dakle, on je proizvoljan. Pri konstruiranju protokola kojim istražujemo odgojne vrijednosti unutar časopisa služili smo se kombinacijom klasificiranih kategorija vrijednosti preuzetih iz Jasminka, Ledić. 1999. *Škola i vrijednosti*. Rijeka: Filozofski fakultet.

Tablica 1: Popis analiziranih tekstova u časopisu *Milodarke*

Vrsta teksta / sredstvo	Naslovi analiziranih tekstova
Pjesma N = 24	Prvi poslu; Majčina oporuka; Djačko kolo; Milodarke; Zdravo Marijo; Hvala Tebi; Pjesnik i ruža; Jagodi; Prve muške gaće; Dvije Druge; Što se jednom desilo; Hrvatski Sokolaš; Malome Juliju; Zlatna zrnca; Klonite se; Ruži; Prošnjaja; Mali dimnjačar; Sestre; Jeka; Sokolu; Zlatne pčele; Gospin kip; Zekan u strahu
Pripovijesti N = 23	Na koncu školske godine; Jezero od suza; Zvonko i leptir; San malog Perice; Jelica; Oranica; Pčela i lopoč; Putem u školu; Bjegunac; Tri glasovita liječnika; Priča o vodi; Sunce i orao; Mudra ciganka; Pravedan sud; Majčina kletva; Sviba i gloginja; Mati; Patuljci; Ovčarski pas; Zašto bivaju dani dulji; Drvarica; Oproštaj; Petar Zrinjski i Fran Krsto Frankopan
Pouka N = 21	Spužva i vlat; Muha i Pauk; Mali Samarićani; Nastrijeljena; Utopilo se 6 osoba; Nezgoda u cirkusu; Mlada tatica; Smrtonosan pad; Djeca prouzročila požar; Mladi nevaljanac; Oporuka prosjaka; Ostatci rimskoga mosta na Dravi; Bezdušan sin; Cvijeće i mladež; Lijenčine „na poslu“; Milijunaš, a ipak umro od glada; Velika nesreća; Slon; Mudre rečenice o majci; Nastradao s nepažnje; Mali mudrijaš

Spomenute se vrste tekstova u časopisu *Milodarke* koriste kao odgojna sredstva kojima se promiču odgojne vrijednosti. Uz tri navedena sredstva, u časopisu se još nalaze i riječ urednika, informacije o časopisu, kratke biografije značajnih ljudi, oglašavanja, najave događanja, zagonetke, odgonetke, pitalice, rebusi i sl. koji radi prirode tekstova i izostanka odgojnih vrijednosti nisu uključeni u analizu u ovome radu.

Svim su se trima sredstvima promicale brojne odgojne vrijednosti, nerijetko i više njih unutar jednoga teksta, što je i očekivano s obzirom na to da je časopis *Milodarke* orijentiran djeci i mladima. Tablica 2 prikazuje kumulativni popis pronađenih odgojnih vrijednosti u trima zastupljenim vrstama tekstova.

Tablica 2: Popis promicanih odgojnih vrijednosti u trima zastupljenim vrstama tekstova

Rb.	Odgojne vrijednosti	Pjesme N = 24	Pripovijesti N = 23	Pouke N = 21	
1.	Obilježja osobnosti Opreznost, vrijednost znanja, vrijednost zdravog načina života, odgovornost, marljivost, poslušnost, nesebičnost, poniznost, pravednost, poštivanje odraslih, umjerenost, požrtvornost, mudrost, ponos, odanost, snalažljivost, poštenje	9	23	11	43
2.	Univerzalne vrijednosti Ljubav, pomaganje, plemenitost, vrijednost rada, vrijednost davanja, suosjećanje, žrtvovanje za druge, vrijednost života	7	9	3	19
3.	Obiteljske vrijednosti Obitelj, zaštita, sigurnost, ljubav prema majci	5	1	4	10
4.	Religijske vrijednosti Molitva, vjera, ljubav prema Bogu	6	1	0	7
5.	Nacionalne vrijednosti Ljubav prema domovini, ljubav prema materinskom jeziku	3	3	0	6
6.	Ekološke vrijednosti Ljubav i briga prema biljkama, ljubav i briga prema životinjama	3	1	2	6
7.	Demokratske vrijednosti Poštivanje različitosti, pravda	0	0	4	4
8.	Nerazvrstano Vrijednost nematerijalnog, borba za život	0	1	2	3
9.	Estetske i kulturne vrijednosti Društvena imovina i dobra	0	0	1	1
		33	39	27	
		99			

Iz tablice je vidljivo da su najviše zastupljena **obilježja osobnosti** (43) i to opreznost (8), vrijednost zdravlja i zdravog načina života (5), vrijednost znanja (4), odgovornost (4), marljivost (3), poniznost (3), mudrost (3), umjerenost (2), poštenje (2), ponos (2), poslušnost (1), nesebičnost (1), kulturno ponašanje i poštivanje roditelja (1), pravednost (1), požrtvornost (1), snalažljivost (1) i **305**

odanost (1). Prema vrstama tekstova u kojima su zastupljena, spomenuta su se obilježja najviše promovirala u pripovijestima (23), zatim poukama (11), a najmanje u pjesmama (9).

Kao što smo prethodno istaknuli, čitateljstvo je časopisa najviše upozoravano na oprez od različitih opasnosti kao u primjeru (1).

(1) Tko ne zna baratati oružjem, neka ga ne dira. Čuvaj se i kloni: oružja, škara, oštih noževa, igala i inih oštih i ubojitih predmeta. (Nastrijeljena, 1, 16)

Svakoj pouci prethodi kratka tragična priča za koju nemamo podatak je li istinita, no čini se vrlo vjerodostojna tako da se čitateljstvo može poistovjetiti s pričom i povjerovati joj, a samim time i poslušati dani savjet.

S obzirom na to da su ciljana čitateljska publika djeca i mladež koji tek usvajaju životne i odgojne vrijednosti, bilo je važno staviti naglasak na vrijednost zdravlja kao u primjeru (2).

(2) Soko meni ovako odgovara / Desno mi je polomljeno krilo / Slomio ga lovac u planini...
Kako j' cvijetku bez rose i sunca, / Kako je bratu bez brata svojega, / Kako je slijepcu bez očnoga vida / Tako j' meni bez krila mojega. (Sokolu, 4, 7)

Takvim se primjerima promiču vrijednosti čuvanja vlastitoga zdravlja, što se često zanemaruje, odnosno ciljano čitateljstvo nije ni svjesno vrijednosti čuvanja svoga fizičkoga zdravlja. Međutim, s obzirom na kognitivne sposobnosti čitateljstva, primjeri kojima se promiče vrijednost zdravlja više su usmjereni na mladež, a manje na djecu za koje su primjereniji primjeri poput (3) kojima se djeci usađuju navike održavanja higijene i promiču vrijednosti zdravoga načina života.

(3) Mladi Julko uranio... / Oblači se, lice mije, / i još ruke obadvije, / Tad opere vrat i uši, / Sa peškirom sve posuši; / Pere zube, bijele vrlo, / Pa ispere najzad grlo... (Malome Juliju, 3, 3)

Nakon obilježja osobnosti, brojčano su najviše zastupljene **univerzalne vrijednosti** (19) i to rad (5), pomaganje (3), ljubav (3), suosjećanje (2), plemenitost (2), vrijednost davanja (1), žrtvovanje za druge (1), vrijednost života u zajednici (1) i vrijednost života (1). Prema vrstama tekstova u kojima su zastupljena, spomenuta su se obilježja najviše promovirala u pripovijestima (9), zatim pjesmama (7), a najmanje u poukama (3).

(4) Pjesma glasna ori / Ao lijepi svjete / I Zora sveđ pjeva / I čarapu plete.

Sa igle na iglu / Pamuk s' hitro prima / Blago majki, koja / Kćerku takvu ima (Pri poslu, 1, 2)

U primjeru (4) promiče se univerzalna vrijednost rada i marljivosti eksplisicito ih naglašavajući kao poželjne osobine ne samo za osobu koja ih ima, nego i za njezinu obitelj, a implicitno i za širu okolinu. S obzirom na univerzalnost i svevremenost navedenih osobina, one su usmjerene svim uzrastima i rodovima.

U sljedećem primjeru (5) radi se o priči u kojoj je siromašni Mirko, vjerni sluga starog mlinara, pomogao staroj drvarici koja ga je nagradila zelenom grančicom na čijim je granama nicalo lišće od suhog zlata.

(5) Stara drvarica zahvali se Mirku srdačno, posegne u svoju košaricu, pa mu darovala jednu od ubranih zelenih grančica, pogledala ga pri tom tajanstveno i nestalo je... Zlatno drvcce neko vrijeme još je neko vrijeme u Mirkovu domu raslo i uginulo je. No Mirki zlatnih listova ni trebalo nije, jer ih je već dosta ubrao, a marljivim radom sa svojom Darinkom već i podvostručio. (Stara drvarica, 5, 10).

U primjeru (5) promiče se vrijednost pomaganja drugome u nevolji bez očekivanja nagrade za pomoć, no ukazuje se i na važnost zahvalnosti kao svojevrsnoj kompenzaciji i nagradi za pomoć koliko se god ona beskorisnom činila, jer je stara drvarica Mirku poklonila naizgled beskorisnu grančicu. Bez obzira na to što se grančica kasnije pokazala vrlo korisnom, tim se činom promovira zahvalnost za poklonjeno, odnosno uvažavanje nečije materijalne situacije i zahvalnost za nagrađivanje u skladu s nečijim materijalnim mogućnostima. Osim toga, promiču se vrijednosti vlastitoga rada i marljivosti koji uvijek urode plodom.

Sljedeće su najviše promovirane vrijednosti **obiteljske vrijednosti** (10) i to ljubav prema majci (4), obitelj (3), sigurnost (2) i zaštita (1). Prema vrstama tekstova u kojima su zastupljene, spomenute su se vrijednosti najviše promovirale u pjesmama (5), poukama (4), a najmanje u pripovijestima (1).

(6) Tko tužnu majku utješi, toga će Bog desetero struko blagosloviti. (Mudre rečenice o majci, 2, 14)

U primjeru (6) čitateljstvo se poziva na pomaganje i poštivanje roditelja, u ovome slučaju majke, a aludira se i na četvrtu Božju zapovijed o poštivanju oca i majke i duhovnoj nagradi. Neminovno je primijetiti da se svi tekstovi u kojima se promoviraju obiteljske vrijednosti i ljubav prema članovima obitelji odnose upravo na majku. Drugim riječima, nijedan od analiziranih tekstova ne odnosi se na poticanje ljubavi prema ocu. S obzirom na to da su u razdoblju izlaženja časopisa očevi bili hranitelji obitelji i cijele dane provodili su radeći i priskrbuju-

jući za obitelj, a majke bile odgajateljice, spomenuto je promicanje vrijednosti ljubavi prema majci očekivano.

Nakon obiteljskih, slijede **religijske vrijednosti** (7) i to ljubav prema Bogu (4), vjera (2) i molitva (1). Religijske su se vrijednosti gotovo u potpunosti promicale u pjesmama (6) i samo jedna u pripovijestima, dok u poukama nismo zabilježili nijedno promicanje religijskih vrijednosti.

(7) I Vi, djeco draga, Stvorcu pripjevajte, / Ruže srca svoga Njemu voljko dajte! / Bog je vrtlar marni naših, djeco, duša, / Slava svakog čeka, koji Njega sluša! (Pjesnik i ruža, 2, 2)

Primjerom (7) čitatelje se poziva da prihvate i ljube Boga, stvoritelja svih ljudi. Njome se implicitno aludira na prvu Božju zapovijed i potiče čitatelje da vjeruju Bogu i Njegovim djelima, ufaju se u Njega i ljube Ga jer će sve one koji tako čine Bog nagraditi.

Jedan je od načina štovanja Boga svetkovanje dana Božjega i molitva na što se poziva u primjeru (8).

(8) Sad se krsti, Boga slavi / Slava Bogo, što smo zdravi... Ti nas danas čuvaj, vodi, / Da nam se zlo ne dogodi... (Malome Juliju, 3, 3)

U navedenoj se pjesmi promiču svakodnevne poželjne navike; od održavanja higijene i učenja do ljubavi i brige za članove obitelji i štovanje Boga. Pjesma *Malome Juliju* u primjerima (3) i (8) vrlo je učinkovit način promicanja vrijednosti jer opisuje osobu dječjega uzrasta, s kojom se ciljano čitateljstvo lako može poistovjetiti, pri izvršavanju svakodnevnih poželjnih i promoviranih aktivnosti.

Nadalje, u časopisu su promicane i **nacionalne vrijednosti** (6) i to ljubav prema domovini (5) i ljubav prema materinskom jeziku (1). Nacionalne su se vrijednosti jednako promovirale u pjesmama (3) i pripovijestima (3), dok u poukama nismo zabilježili nijedno promicanje nacionalnih vrijednosti.

(9) Brat sam, braćo sviju Vas, / Hrvatski mi čujte glas: / Ja sam mali Sokolaš, / Ponosim se, da sam Vaš... / Povijest kaže za sve vijeke: / To je naša imovina, Naša lijepa domovina. (Hrvatski sokolaš, 3, 2)

Slično kao i u primjeru pjesme *Malome Juliju*, u primjeru (9) lirski je subjekt osoba istoga uzrasta kao ciljano čitateljstvo, stoga je poistovjećivanje s lirskim subjektom vrlo izvedivo i očekivano. Lirski subjekt promovira nacionalne vrijednosti nacionalnoga ponosa i ljubavi prema rodu i domovini, koje su često neodvojive, a s obzirom na to da osobe mlađeg uzrasta često oponašaju pona-

šanje svojih vršnjaka, promoviranje vrijednosti korištenjem lirskoga subjekta istoga uzrasta kao što je i ciljano čitateljstvo učinkovita je metoda promoviranja željenih vrijednosti.

Brojčano su jednake kao i prethodne **ekološke vrijednosti** (6), a jednako su se promicale ljubav i briga prema biljkama (3) i životinjama (3). Ekološke su se vrijednosti najviše promovirale u pjesmama (3), zatim u poukama (2) i najmanje u pripovijestima (1).

U primjeru (10) promiče se ljubav prema životinjama, konkretno mačkama, i osuđuje nasilje nad njima. Točnije, odrasli i zreliji mladima ukazuju na razliku dobra i zla i osuđuju nasilničko ponašanje prema životinjama. Budući da lirski subjekt shvati svoju pogrešku i promijeni svoje ponašanje, primjerom se ukazuje na nepoželjne osobine, promjenu u poželjnu vrijednost ljubavi prema životinjama i poslušnost i poštivanje odraslih.

(10) Tu se desi čika Joso... / pa mog Ivu štapom povi... / da Ivica od otad nikad / Životinje ne zlostavlja. (Šta se jednom desilo, 2, 27)

U primjeru (11) promiče se ljubav prema prirodi, unutrašnji mir koji čovjek dobiva suživljujući se s prirodom, a samim time i odbacujući okove materijalnoga života.

(11) Divan li je onaj gorski / Onaj sveti mir... / Oj da mi je u gorici / Probaviti vijek: / To bi bilo mojoj duši / Pravi melem – lijek. (Zlatne pčele, 5, 11)

Iako nije zanemariva vrijednost ljubavi prema prirodi, njezina mala pojavnost u časopisu potencijalno ukazuje na dobro rasprostranjenu pojavnost ljubavi prema prirodi kod ciljanog čitateljstva. Drugim riječima, moguće je da su djeca i mladež u vremenu izlaženja časopisa dovoljno vremena provodili uživajući i suživljavajući se s prirodom pa nije postojala veća potreba za naglašavanjem i promicanjem te vrijednosti. U današnje bi se vrijeme, kada se djeca i mladi često kritiziraju zbog sjedilačkoga načina života i provođenja slobodnoga vremena na društvenim mrežama, vjerojatno vrijednost ljubavi prema prirodi mnogo intenzivnije naglašavala.

Sljedeće su zastupljene **demokratske vrijednosti** (4) i to poštivanje različitosti (3) i pravda (1). Prema vrstama tekstova, demokratske su se vrijednosti promovirale jedino u poukama (4), dok ih u pjesmama i pripovijestima nismo zabilježili.

U sljedećem je primjeru (12) riječ o prepirki igle i pera o tome tko je korisniji. Igla se hvali šivanjem skupocjenih odijela, a pero pisanjem lijepih priča. Jedno drugome zamjeraju šivanje vreća i pisanje mnogobrojnih pogrešaka, a na kraju oboje od srdžbe fizički stradaju.

(12) Da, ali – začne pero i udari srdilo u stol, da mu se odmah prekinuo vrh i ono bolno zajauče. Igla se prestraši, odskoči na stran i padne u koš za papire. Sjutradan baci sluga oboje u vatru. (Igla i pero, 2, 5)

Antropomorfiziranim se likovima igle i pera promovira poštivanje drugoga i drugačijega, odnosno ukazuje se na važnost svačije uloge i posla. Takvim se primjerima čitateljstvo od rane dobi uči poštivanju i uvažavanju različitosti jer se često omalovažava tuđa razina obrazovanja, radno mjesto i društvena uloga samo zato što je drugačije, odnosno zato što pojedinac svoje precjenjuje istovremeno podcjenjujući tuđe. Iako se taj primjer odnosi na posao pojedinca, paralelizmom se može primijeniti i na brojne druge životne sfere.

Brojčano je pretposljednja kategorija **nerazvrstanih vrijednosti** (3) koje se odnose na ukazivanje važnosti nematerijalnih stvari (2) i borbu za opstanak/život (1), a promicale su se u poukama (2) i pripovijestima (1). Posljednja je promicana kategorija **estetskih i kulturnih vrijednosti** (1) koja je u poukama ukazivala na važnost očuvanja društvene imovine i dobara (1).

6. Zaključak

Vrijednosti su sastavni dio (su)života ljudi, a prisutne su od najranijega djetinjstva pojedinca te se nadograđuju i mijenjaju u različitim životnim etapama. Međugeneracijskim se prenošenjem vrijednosti one njeguju održavajući time društvo kao cjelinu. S obzirom na to da se odgojem najučinkovitije prenose željene vrijednosti, učitelji, odgojitelji, roditelji i druge osobe od autoriteta igraju značajnu ulogu u izgradnji pojedinca. Osim institucionalno, djeci i mladima poželjne vrijednosti mogu se promovirati pisanom riječju u časopisima za djecu i mlade.

Za svoju smo analizu odabrali časopis za djecu i mladež *Milodarke*. Razlog odabira časopisa jest taj što je to bio prvi osječki časopis za djecu i mlade, a većina je tadašnjih časopisa za djecu i mlade izlazila samo na području grada Zagreba. Časopisu *Milodarke* objavljeno je samo jedno godište s pet brojeva, a razlog pokretanja bila je želja da i djeca s područja grada Osijeka i tadašnje Slavonije i Baranje imaju primjerena odgojna i obrazovna štiva.

Analizom sadržaja časopisa za djecu i mlade *Milodarke*, cilj je rada bio identificirati, kategorizirati i opisati odgojne vrijednosti promicane u časopisu. U radu su korištene povijesna analiza sadržaja kojom su identificirane i opisane prepoznate odgojne vrijednosti zastupljene u tekstovima časopisa. Nadalje, za opseg zastupljenosti elemenata dječje književnosti unutar časopisa i kvantitativno određivanje utvrđenih odgojnih vrijednosti, koristila se kvantitativna analiza.

Analizom je identificirano 99 odgojnih vrijednosti koje smo klasificirali u devet vrsta, a to su, prema broju pronađenih vrijednosti, obilježja osobnosti (43), univerzalne vrijednosti (19), obiteljske vrijednosti (10), religijske vrijednosti (7), nacionalne vrijednosti (6), ekološke vrijednosti (6), demokratske vrijednosti (4), nerazvrstane (3) i estetske i kulturne vrijednosti (1). Brojčanom se zastupljenošću navedenih vrijednosti uočava da se najveći naglasak stavljao na izgrađivanje i promoviranje poželjnih obilježja osobnosti, što je očekivano s obzirom na dob ciljanoga čitateljstva. Od univerzalnih je vrijednosti najviše promoviran rad, što je isto očekivano uzimajući u obzir da je ciljano čitateljstvo u razdoblju života kada se stvaraju radne navike. Nadalje, svezremenske su obiteljske i religijske vrijednosti promovirane kroz prizmu Božjih zapovijedi učeći djecu i mladež onome što je istinski važno – zemaljski i nebeski stvoritelji. Od elemenata dječje književnosti koji su imali svrhu odgojnoga sredstva, najviše su se koristile pjesme (24), pripovijesti (23) i pouke (21). U pripovijestima su se najviše promovirala obilježja osobnosti (23) i univerzalne vrijednosti (9), pjesmama obiteljske (5) i religijske vrijednosti (6), a poukama demokratske vrijednosti (4).

Na kraju se može zaključiti da su se u časopisu *Milodarke* promovirale ciljanome čitateljstvu najvažnije vrijednosti koje oni, s obzirom na svoju dob i kognitivne sposobnosti, mogu procesuirati, poistovjetiti se s njima, usvojiti ih i živjeti prema njima.

Arhivska građa

XXX (1913./1914.). *Milodarke: list za hrvatsku mladež sa slikama*. Osijek: Tisak Ljudevita Szeklera. (Fond Nacionalne i sveučilišne knjižnica u Zagrebu, signatura 88.330).

Literatura

Bezić, Živan. 1990. *Biti čovjek! Ali kako?* Đakovo: Biskupski ordinarijat Đakovo.

- Crnković, Milan. 1978. *Hrvatska dječja književnost do kraja 19. stoljeća*. Zagreb: Školska knjiga.
- . Težak, Dubravka. 2002. *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
- Ferić, Ivana. 2009. *Vrijednosti i vrijednosni sustavi: psihologijski pristup*. Zagreb: Alinea.
- Herceg, Marija. 2013. Odgojna uloga Katoličke crkve i njezin prikaz u medijima u BiH i Hrvatskoj. *PUTOKAZI – časopis Fakulteta društvenih znanosti dr. Milenka Brkića* I./1, 71–76.
- Hoblaj, Alojzije. 2007. Odgoj i obrazovanje za vrijednosti u kontekstu vrijednosno usmjerenoga društva. *Dijete i društvo – časopis za promicanje prava djeteta* 9/2, 311–335.
- Mlinarević, Vesnica; Buljubašić-Kuzmanović, Vesna; Sablić, Marija. 2007. Promicanje odgojnih vrijednosti mitovima i legendama u čitankama nižih razreda osnovne škole. U: *Mitovi i legende: zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa Zlatni danci* 8. Ana Pintarić, ur. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet; Filozofski fakultet u Pečuhu i Matica hrvatska Osijek, 173–186.
- . 2014. Vrijednosni sustav učitelja – determinanta kulture škole i nastave. U: *Kulturom nastave p(o) učeniku*. Anđelka Peko, ur. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Učiteljski fakultet u Osijeku, 123–163.
- Mrnjaus, Kornelija. 2008. Vrijednosti u odgoju: pojmovno određenje i rezultati empirijskog istraživanja. *Napredak* 149/1, 5–20.
- Munjiza, Emerik; Lukaš, Mirko; Peko, Anđelka. 2007. Odgojne vrijednosti u hrvatskoj usmenoj književnosti. U: *Mitovi i legende: zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa Zlatni danci* 8. Ana, Pintarić, ur. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Filozofski fakultet u Pečuhu i Matica hrvatska Osijek, 207–219.
- Pašagić, Blanka. 2003. *Hrvatski dječji časopis od 1864. do 1950. godine*. Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“.
- Piršl, Elvi; Vican, Dijana. 2004. Europske demokratske vrijednosti i regionalizam. *Pedagoškijska istraživanja* 1/1, 89–103.
- Previšić, Vlatko. 2007. Pedagogija i metodologija kurikuluma. U: *Kurikulum – teorije – metodologija – sadržaj – struktura*. Vlatko Previšić, ur. Zagreb: Školska knjiga, 15–37.
- Rakić, Vini; Vukušić, Svetlana. 2010. Odgoj i obrazovanje za vrijednosti. *Društvena istraživanja* 19/ 4-5, 771–795.
- Vican, Dijana. 2006. Odgoj i obrazovanje u Hrvatskoj u kontekstu europskih vrijednosti. *Pedagoškijska istraživanja* 3/1, 9–20.
- Vukasović, Ante. 1974. *Moralni odgoj*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
- . 1977. *Moralne kvalitete naših učenika*. Zagreb: Izdavački zavod Jugoslavenske akademije.
- . 1994. Vrijednosno utemeljenje odgoja. *Napredak* 135/3, 326–333.
- . 1996. Roditeljsko poimanje i doživljavanje vrijednosti. *Napredak* 137/1, 5–15.

- . 2007. Teleologijsko i aksiologijsko utemeljenje odgoja. U: *Pedagogija prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja – svezak 1*. Vlatko Previšić; Nikša Nikola Šoljan; Neven Hrvatić, ur. Zagreb: HPD, 499–511.
- . 2008. Teleologijsko i aksiologijsko utemeljenje odgoja u ozračju hrvatske odgojne preobrazbe. *Obnovljeni život* 63/1, 35–46.
- Zvonarević, Mladen. 1981. *Psihologija*. Zagreb: Školska knjiga.
- Životić, Miladin. 1986. *Aksiologija*. Zagreb: Naprijed.

Internetski izvor

Biografija Rudolfa Franjina Magjera: http://magjer.gskos.hr/?page_id=18; (13. 2. 2018.)

ANALYSIS OF EDUCATIONAL VALUES IN THE JOURNAL FOR CHILDREN AND YOUTH ENTITLED *MILODARKE*

Abstract

Ivan LENARD

Ladimirevci Elementary School
Đuke Maričića – Munje 21
31 550 Valpovo, Croatia
ivan.lenard@skole.hr

Dragana BOŽIĆ LENARD

Faculty of Electrical Engineering, Computer Science and Information Technology
University of Osijek, Kneza Trpimira 2B
31 000 Osijek, Croatia
dragana.bozic@ferit.hr

Through a content analysis of the first journal for children and youth in Osijek, *Milodarke*, this paper identifies, categorizes, and elaborates on the educational values addressed in the journal. The journal for children and youth, *Milodarke – An Illustrative Journal for Croatian Youth*, was published from the fall of 1913 until the spring of 1914. The journal was published in five issues, and was launched with the aim to provide children and youth living in the city of Osijek and the region of Slavonia with educational and pedagogical reading materials. The paper employs methods of historical content and quantitative analysis. The quantitative analysis was used to determine the number of elements of children's literature in the journal as well as the number of specific educational values. The identification and elaboration of the recognized educational values were done using the content analysis method. The analysis has pointed to poems as the most represented literary element, followed by tales and parables. The content analysis has shown that the most fostered educational values were in the category of personal characteristics, such as fairness, respect, sacrifice, wisdom, pride, loyalty, resourcefulness, and honesty. In addition, educational values in the categories of universal, family, and religious values were also strongly encouraged. The research points to the usage of educational values for acquiring knowledge and developing children's and youths' self-identities in Osijek and Slavonia.